

HUYSKENS (*Jozef*), Missionaris van Afrika, Witte Pater (Kempfen, 13.9.1878 - Kitega, 29.3.1943).

J. Huyskens voltooide zijn middelbare studies in het Apostolisch Instituut van de Witte Paters, te Mechelen. In het noviciaat te Maison-Carrée nam hij het habijt (1 oktober 1900) en werd priester gewijd op 29 juni 1904. Op 3 september vertrok hij uit Marseille naar het apostolisch vikariaat Unyanyembe en werd door Mgr Gerboin, zijn bisschop, naar Mugeru in Burundi gestuurd, waar hij op 26 november aankwam. Mugeru met andere plaatsen in Burundi maakte toen ten tijde een harde hongersnood door, gedurende dewelke de missie dagelijks een zestigtal hongerslijders hielp. Een verwezenlijking van P. Huyskens bestond hierin dat hij door 't graven van een kanaal de missie voorzag van een overvloed van helder, fris bergwater. Verder hielp hij mede aan de bouw van een nieuwe kerk in baksteen en was bestuurder van de school.

P. Huyskens had het geluk niet de inwijding van de nieuwe kerk te mogen bijwonen. In januari 1908 verlaat hij Mugeru voor Tabora, een geïslamizeerde stad met 30.000 inwoners en een kleine kristenheid van een 200 gedoopten. De omgeving van de stad was goed bevolkt, maar vele zwarten verlieten de streek om te gaan werken aan de spoorweg, die reeds tot Kilosa af was. P. Huyskens bleef een jaar in Tabora en ging dan terug naar Burundi (februari 1909), namelijk naar de missiepost Kanyinya. Het jaarlijks verslag van Kanyinya (1910-1911) spreekt van aardbeving en hongersnood, die dat deel van Burundi teisterde. De streek was dicht bevolkt en P. Huyskens trok er regelmatig op uit om de Burundi op de omliggende heuvelen te gaan onderrichten. In de volkrijkste centra bouwde hij gebedshuizen, waarin de katekumenen samenkwamen om onderricht te ontvangen.

Toen de Belgische troepen Rwanda-Urundi binnenvielen, gaf Mgr Hirth aan P. Huyskens de macht van apostolisch administrator voor Burundi. Monseigneur voorzag de mogelijkheid dat zijn betrekkingen met Burundi zouden onderbroken worden en dat zijn personeel van Italiaanse en Franse nationaliteit door de Duitsers naar Tabora zou weggevoerd worden. Doch de zaken namen een andere wending. P. Huyskens en Br. Polykarpus, beide van Duitse nationaliteit, werden geïnterneerd te Boudewijnstad en te Mpala. Doch in de lente van 1918 mochten beiden naar Burundi terug. In 1920 vinden wij P. Huyskens te Kigali.

In 1922 werd het apostolisch vikariaat Burundi in het leven geroepen en Mgr Gorju aan het hoofd gesteld. Bij zijn eerste rondreis in zijn missiegebied had Monseigneur de gelegenheid gehad de dichtheid der bevolking in het Noord-Westen ervan te bewonderen. De stichting van een nieuwe missiepost aldaar werd beslist en toevertrouwd aan Paters Canonica en Huyskens, die zich op 6 januari 1923 op de hoogvlakte van Busiga vestigden. In 1926 mocht Mgr Gorju zijn tevredenheid uitdrukken over het werk aldaar gepresteerd, niet alleen te Busiga, maar ook te Kataru. P. Huyskens had daar vol ijver en kunde een nieuwe missiepost bereid, van dewelke hij op 8 december 1928 tot eerste overste werd benoemd. Een jaar later

wordt hem als overste het bestuur van de missie te Kanyinya toevertrouwd, bestuur dat hij gedurende tien jaren waarnam. In 1939, genoodzaakt door borstkramp, vroeg hij van het superioraat te worden ontlast. Hij nam zijn intrek in de missiepost Kisanze, die hij vanuit Kanyinya had helpen stichten. Zijn tijd en zijn laatste krachten gebruikte hij te Kisanze om een belangrijk timmerwerkhuis in gang te zetten, dat vele meubelen, vooral voor de scholen, vervaardigde.

In 1943 verergerde zijn toestand zodanig dat men hem de H. Sakramenten toediende. Dokter Krijn liet hem naar Kitega overbrengen. Hij kwam de crises te boven en kon zelfs Mgr. Gorju vergezellen op een H. Vormingsreis.

Reeds plande hij zijn terugkeer naar Kisanze. Doch de dokter beschikte er anders over: hij zou naar Kitega gaan om er definitief te blijven en de nodige zorgen te genieten. Hoe wijs die maatregel was bewijst het feit dat hij op weg van Kisanze naar Kiyega een nieuwe crisis doormaakte. Liefderijk werd hij opgenomen op de protestantse missie te Buhiga en met grote toewijding verzorgd door dokter Aldeney. Op 15 maart kon hij eindelijk Kitega bereiken. Daar gekomen doorstond hij nog verschillende krisissen. Hij werd er met de uiterste toewijding verzorgd door dokter Krijn, die hem tot vijf of zes maal daags ging bezoeken. Hij stierf op 29 maart. 's Anderdaags werd zijn stoffelijk overblijfsel ten grave gedragen. Mgr. Gorju celebreerde de uitvaartmis, in tegenwoordigheid van al de Blanken van de stad en van een grote menigte Zwarten.

Met P. Huyskens verdween een der pioniers van Burundi. Gedurende veertig jaren had hij zich met lichaam en ziel gewijd aan het geestelijk en lichamelijk welzijn van de verschillende missies waar hij werkzaam was. Bij zijn heengaan gaven de burgerlijke overheden, inzonderheid de Heer Ryckmans, gouverneur generaal van Kongo en de H. Gouverneur van Rwanda-Urundi, uiting aan de gevoelens van grote achtung, die ze steeds voor de afluivige gehad hadden.

12 april 1957.

[W.R.]

P.M. Vanneste (†)

Kronieken der Witte Paters.